

Bestuurlijke samenwerking aanmelden op basisscholen in Utrecht

Datum: 15 januari 2021

Aan: Schoolbesturen PO Utrecht

Versie: concept voor verzending aan schoolbesturen, adviesrecht (G)MR

Inleiding

In Utrecht streven we naar gelijke onderwijskansen voor ieder kind, dit is als de gezamenlijke ambitie opgenomen in de Utrechtse Onderwijsagenda 2019-2022. In het basisonderwijs begint dit bij een gelijk speelveld voor ouders bij de toelating van hun kind op een basisschool. In 2020 zijn door de schoolbesturen primair onderwijs en de gemeente Utrecht gezamenlijke afspraken voor een eerlijk, open en eenvoudig aanmeldproces opgesteld. In een participatietraject zijn ouders en onderwijsprofessionals nadrukkelijk betrokken geweest. Met het ondertekenen van deze samenwerkingsovereenkomst wordt de start gegeven voor de uitwerking van de afspraken die nodig zijn voor uitvoering en het opzetten van een uitvoeringsorganisatie. In juni is het uitvoeringsplan gereed en in september 2021 wordt gestart met de nieuwe afspraken.

Met deze samenwerkingsovereenkomst wordt het kader neergezet voor het gezamenlijk doorlopen van de eerste drie stappen in aanmelden (oriëntatie en kiezen, aanmelden, toewijzen van plaatsen). Het toelaten (incl. de afweging passend onderwijs), inschrijven en de stappen tot aan het naar school gaan blijven buiten de stedelijke afspraken en zijn al reeds vastgelegd per schoolbestuur en in de wet. Tussentijdse wisseling van school of instroom na de leeftijd van vier jaar wordt gezien als zij-instroom. Deze zij-instroom aanmeldingen vallen buiten de afspraken in deze overeenkomst. Ook de aanmeldingen voor speciaal onderwijs (so) en speciaal basisonderwijs (sbo) en aanmeldingen voor de internationale school (ICU) en de taalschool verlopen op een andere manier en blijven buiten deze overeenkomst.

Wat regelen we in deze nieuwe aanmeldprocedure?

In het aanmelden op een basisschool staat de keuzevrijheid voor ouders centraal. Inherent hieraan zijn er scholen waar het aantal aanmeldingen groter is dan het aantal beschikbare plaatsen op een school. Een gezamenlijke transparante procedure waarin onder meer is opgenomen hoe de beschikbare plaatsen verdeeld worden is dan van extra belang.

Kansengelijkheid bij de aanmelding van een kind is te versterken door het aanmeldproces eenvoudiger te maken en gelijk voor de hele stad Utrecht. Gemeente en basisscholen zetten gezamenlijk in op heldere en makkelijk vindbare informatie en ondersteuning voor ouders bij het oriënteren en kiezen. Er is één vaste manier van aanmelden voor alle scholen. Aanmelden verloopt digitaal waar het kan, persoonlijk waar nodig.

De afspraken zijn er op gericht een gelijk speelveld te creëren waarin rechtsgelijkheid een kernbegrip is; onder gelijke omstandigheden krijgt elk kind een gelijke kans op een school van voorkeur. Een vaste aanmeldperiode,

een vaste set voorrangscriteria en een geautomatiseerde loting dragen hier verder aan bij. Elke ouder kan voor iedere basisschool in Utrecht kiezen. Kinderen krijgen in hun directe woonomgeving voorrang op een gelijk aantal basisscholen. De kans dat een kind op de school van de hoogst mogelijke voorkeur komt wordt door deze opzet vergroot.

Na de aanmelding is er snel duidelijkheid op welke school er plaats is voor een kind. Direct daarna starten de laatste twee stappen in het aanmelden: toelaten en inschrijven. Scholen krijgen een stabiel beeld van het aantal leerlingen dat start in het nieuwe schooljaar. Vervuiling in belangstellingsregistratielijsten door dubbele inschrijvingen en laat aanmelden wordt opgelost door het direct opgeven van meerdere voorkeuren en het gelijktijdig plaatsen van alle kinderen in een aanmeldperiode. Dit levert tijdswinst voor scholen op. Schoolbesturen en de gemeente krijgen inzicht in de benodigde capaciteit. De objectievere informatie geeft inzicht en maakt dat we beter kunnen voorspellen hoe scholen zich ontwikkelen. Dit is ook relevant voor onderwijshuisvestingsvraagstukken.

1. Betrokken partijen:

De bestuurlijke samenwerking betreft afspraken tussen de volgende schoolbesturen van het primair onderwijs en de gemeente Utrecht:

Schoolbesturen PO:

en

Gemeente Utrecht

Hierna te noemen 'schoolbesturen' en gezamenlijk, inclusief gemeente, te noemen 'partijen'.

2. Partijen komen het volgende overeen:

Met het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst stellen partijen het inhoudelijk kader vast. Hierbinnen kunnen de taken voor het uitvoeren van de stedelijke aanmeldprocedure verder worden uitgewerkt. De schoolbesturen stellen zich ten doel bij de start van het schooljaar 2021-2022 een stedelijke procedure voor aanmelden op basisscholen in te voeren, die uitgaat van de volgende algemene beginselen, uitgangspunten, verantwoordelijkheden en inhoudelijke afspraken.

2.1. Algemene beginselen en wettelijk kader van toepassing

In Nederland hebben ouders de vrijheid om het soort onderwijs te kiezen voor hun kind, zoals beschreven in artikel 26 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Ouders mogen hun kind aanmelden bij een basisschool naar keuze vanaf het moment dat deze 3 jaar wordt (WPO art. 40 lid 2). Aanmelding wordt schriftelijk gedaan door de ouders ten minste 10 weken voor de datum waarvoor toelating wordt gevraagd. Basisscholen hebben vervolgens maximaal 10 weken (6 weken plus eventueel 4 weken uitstel) om te beslissen of een kind kan worden toegelaten (WPO art. 40 lid 6). Allereerst mogen scholen leerlingen weigeren wanneer er geen plaatsruimte beschikbaar is op school (WPO art. 40 lid 5a, WVO art. 27 lid 2d, sub a). Scholen kunnen vaak een beperkt aantal leerlingen aannemen. Wanneer het aantal aanmeldingen te hoog is, mag een school dus een toelatingsbeleid voeren mits dit consequent en transparant gebeurt (zie ook Onderwijsraad, 2005). Ten tweede mag het bevoegd gezag van een bijzondere school een leerling niet toelaten wanneer de ouders desgevraagd weigeren te verklaren de grondslag van het onderwijs op te school te respecteren of onderschrijven (WPO art. 40 lid 5b, WVO art. 27 lid 2d, sub b).

Daarnaast moet de nieuwe aanmeldprocedure rechtsgeldig zijn en openbaar worden gepubliceerd. Tenminste op de website van de school(besturen), in de schoolgids en op de website van de gemeente. Zodat ouders zich

goed kunnen informeren. De belangrijkste algemene beginselen waar de afspraken aan moeten voldoen zijn het gelijkheidsbeginsel en het non-discriminatiebeginsel. Het gelijkheidsbeginsel bepaalt dat gelijke gevallen hetzelfde moeten worden behandeld. Het non-discriminatiebeginsel bepaalt dat niet mag worden gediscrimineerd op bijvoorbeeld geslacht of nationaliteit. Naast deze algemene beginselen geldt de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) deze is van toepassing op alle persoonsgegevens die voor de uitvoering van het aanmeldproces noodzakelijk zijn. Op grond van de Wet Medezeggenschap Scholen (WMS) moet het schoolbestuur overleg voeren en heeft de MR adviesrecht met betrekking tot vaststelling of wijziging van het beleid m.b.t. de toelating (en verwijdering) van leerlingen (art. 11 onder j). Als het nieuwe beleid de meerderheid van de scholen binnen een bestuur betreft, is de Gemeenschappelijke Medezeggenschap Raad het aangewezen orgaan.

2.2. Uitgangspunten voor het aanmelden van kinderen voor de leeftijd van 4 jaar:

- Alle kinderen in Utrecht zijn welkom op een school naar keuze. Kinderen hebben evenveel kans om zich daar aan te melden;
- Ouders hebben een vrije keuze in het kiezen van een school voor hun kind;
- We streven er naar dat elk kind in zijn eigen buurt naar school kan gaan;
- Het aanmelden van een kind is eenvoudig en het proces verloopt transparant en voor iedereen gelijk;
- In de basis is het aanmelden van een kind hetzelfde voor alle basisscholen in de gemeente Utrecht.

2.3. Verdeling verantwoordelijkheden

Vanuit de gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid voor gelijke kansen voor kinderen in Utrecht, kiezen schoolbesturen en gemeente er voor om vanuit de verschillende rollen, samen te werken. Het aanmeldproces kan niet los gezien worden van het onderwijsbeleid in de stad en de gezamenlijke opgave een divers aanbod van scholen met voldoende plaats voor kinderen in de buurt te realiseren. Volgens de Wet Primair Onderwijs (WPO artikel 40) is het proces van aanmelden (vastgelegd in een toelatingsbeleid) de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. In het besef dat de eindverantwoordelijkheid bij het onderwijsveld ligt, zijn de stedelijke afspraken over aanmelden van kinderen op een basisschool een coproductie van schoolbesturen en gemeente. Schoolbesturen voeren de regie en zijn formeel verantwoordelijk voor de ontwikkeling, uitvoering en naleving. Ze investeren in tijd in de ontwikkeling en implementatie van het aanmeldbeleid. De gemeente faciliteert de ontwikkeling en implementatie van het aanmeldproces in organisatorische en financiële zin. Ook is de gemeente als onafhankelijke partij, verantwoordelijk voor de algemene informatievoorziening over het onderwijs in Utrecht en informatie over het proces van aanmelden op scholen in het bijzonder.

2.4. Kaders stedelijk aanmeldprocedure per stap in het proces:

Voor de aanmelding: oriëntatie en schoolkeuze

- De gemeente informeert ouders over de aanmeldprocedure en hoe ouders zich kunnen oriënteren om tot een passende schoolkeuze te komen.
- In de gemeentelijke contacten met jonge ouders wordt aandacht geschonken aan het proces van aanmelden op basisscholen.
- De gemeente voorziet in één vaste plek met informatie over de geldende regels en stappen in het aanmelden van een kind.
- Alle schoolbesturen en scholen communiceren dezelfde actuele algemene informatie over de aanmeldprocedure.

Aanmelden

- Er wordt één uniform aanmeldformulier gebruikt. Hierin wordt alleen basisinformatie gevraagd die noodzakelijk is voor het aanmeldproces. Ouders kunnen meerdere scholen opgeven in volgorde van voorkeur.

- Ouders melden hun kind aan bij het aanmeldpunt. Uitgangspunt is maximale toegankelijkheid, centraal inzicht in de aanmeldingen en een school kan zien hoeveel kinderen de school als voorkeur hebben opgegeven.
- Uitgangspunt is dat elke geboortedatum evenveel kans op een plaats maakt. Kinderen worden daarom ingedeeld in een aanmeldperiode: de periode waarin ze drie jaar worden. Het moment van aanmelden binnen deze aanmeldperiode speelt geen rol bij hun kans op een plaats.
- Ouders die zich als groep aanmelden (ouderinitiatieven) kunnen, onder voorwaarden, voorrang krijgen via de hardheidsclausule van het schoolbestuur. Hiervoor is goedkeuring nodig van de betreffende school en bewijs dat de groepsaanmelding ervoor zorgt dat de school een betere afspiegeling van de buurt wordt of een evenwichtigere samenstelling krijgt.

Plaatsen toewijzen en verdelen:

- Elk kind heeft, in een gelijke voorrangssituatie, evenveel kans, om op de school van hoogst mogelijke voorkeur een plaats toegewezen te krijgen.
- Jaarlijks geven scholen de beschikbare plaatsen aan en verdelen deze evenredig over de aanmeldperiodes.
- Alle aangemelde kinderen in een aanmeldperiode worden geautomatiseerd en gelijktijdig toegewezen aan de beschikbare plaatsen.
 - a. Bij voldoende plaatsen krijgen alle aangemelde kinderen, die de school als eerste voorkeur hebben opgegeven, een plaats toegewezen. Dit wordt aangevuld met kinderen die zijn uitgeloot en de school als volgende voorkeurschool opgegeven hebben. Niet vervulde plaatsen schuiven door naar de volgende periode.
 - b. Bij meer aanmeldingen dan plaatsen is de volgorde van toewijzen afhankelijk van een vaste set voorrangscriteria. Loting vindt plaats tussen alle kinderen met een gelijke voorrangspositie die in een aanmeldperiode drie jaar zijn geworden.
- Vaste set voorrangscriteria op volgorde van toepassing:
 1. Broertjes en zusjes krijgen een plaatsingsgarantie op de eerste voorkeurschool wanneer:
 - Een kind is aangemeld in de aangewezen aanmeldperiode en een oudere broer/zus heeft op de voorkeurschool op het moment dat het aangemelde kind 4 jaar wordt.
 - Alle kinderen die op hetzelfde adres staan ingeschreven worden gezien als broertjes en zusjes. Wanneer sprake is van co-ouderschap, heeft het kind bij wet altijd één hoofdverblijf bij één van de ouders; dit is het adres dat in de Basis Registratie Personen (BRP, voorheen GBA) vermeld staat. Uitgangspunt is dat het adres waar het kind staat ingeschreven ook daadwerkelijk het hoofdverblijf is op het moment dat het kind naar school gaat. In bijzondere aantoonbare situaties kunnen ouders het verzoek doen hiervan af te wijken.
 2. a. Een kind heeft een risico op leer- en of taalachterstand, met een indicatie van het consultatiebureau (VE) en zit tenminste 4 maanden, 2 dagdelen (8 uur) per week, voor de leeftijd van drie jaar op een voorschool. Voorrang geldt op alle aan de voorschool verbonden samenwerkende scholen waarmee een aantoonbare inhoudelijke samenwerking is. Schoolbesturen geven jaarlijks aan bij de uitvoeringsorganisatie of dit van toepassing is.
 - b. Een kind zit tenminste 12 maanden, 4 dagdelen per week op een integraal kind centrum waar de school onderdeel van uitmaakt en er is sprake van verre gaande samenwerking conform de afspraken in de verordening huisvesting 2022 (één aansturing, één organisatie naar buiten toe, aantoonbare inhoudelijke samenwerking). Schoolbesturen geven jaarlijks aan bij de uitvoeringsorganisatie of dit van toepassing is.
 3. Elk kind krijgt voorrang op een gelijk aantal scholen in de buurt, de loopafstand naar de school is hierin leidend vanuit het hoofdverblijf van het kind. Dit voorrangscriterium geldt niet voor scholen met een duidelijke stedelijke of regionale functie.
- Wanneer na de loting nog een plaats vrijvalt wordt deze, voor de leeftijd van vier jaar, aangeboden aan eerder uitgelote kinderen. Kinderen die zijn uitgeloot worden door het systeem op volgorde gezet. Een school hanteert geen eigen wacht- of reservelijsten. Na de leeftijd van vier jaar ligt het initiatief voor het wisselen van basisschool bij de ouders, dit zien we als zijnstroom. De wachtlijstpositie van ouders vervalt als het kind de leeftijd van vier bereikt.

- Na de sluitingsdatum van een aanmeldperiode, en eventuele loting, krijgt een kind bevestiging welke school is toegewezen. Aanvullende informatie, noodzakelijk voor de beoordeling passend onderwijs, wordt tegelijkertijd opgevraagd. Ouders krijgen een vaste periode de tijd de toegewezen plaats te bevestigen. Het moment van reageren door ouders wordt als formele aanmelding gezien waarna de beoordelingstermijn passend onderwijs start.

Overige kaders

- Als een individuele onbillijke situatie ontstaat is het schoolbestuur bevoegd op basis van een hardheidsclausule af te wijken van bovenstaande aanmelding- en toewijzingsafspraken.
- Schoolbesturen kunnen er voor kiezen op basis van de hardheidsclausule kinderen van medewerkers met een (vast) dienstverband dezelfde voorrangrechten te geven als broertjes en zusjes, of dit van toepassing is wordt van te voren transparant gecommuniceerd.
- De bezwaar en beroep procedure blijft de verantwoordelijkheid van de individuele schoolbesturen. Schoolbesturen geven jaarlijks inzicht in de achtergrond van klachten en bezwaarprocedures.
- Monitoring van de vragen bij de helpdesk, casussen van de ombudsfunctie, en klachten / bezwaar en beroep procedures van de schoolbesturen geven input voor de evaluatie en versterking het lerend vermogen.
- Een helpdesk is beschikbaar voor ouders en scholen met vragen over de aanmeldprocedure en een ombudsfunctie die laagdrempelig toegankelijk is voor ouders. De ombudsfunctie kan ouders bijstaan en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan schoolbesturen hoe te handelen, schoolbesturen maken vervolgens hun eigen afweging. De helpdesk en ombudsfunctie zijn afhankelijk van het beschikbaar krijgen van duurzame financiering, bij de voorjaarsnota 2021 krijgt de gemeenteraad hiervoor een voorstel om in de integrale financiële afweging mee te nemen.

3. Opdracht tot het inrichten van de uitvoering

De partijen stellen zich ten doel om het stedelijk aanmeldproces in het schooljaar 2021-2022 in te voeren. Zij geven de opdracht op basis van bovenstaand kader te komen tot een uitwerking van:

- Het beschreven kader in een praktische uitvoeringsplan
- Een voorstel voor inrichting van een bestuurlijk organisatie en de opzet van een uitvoeringsorganisatie (met hierin o.a. de helpdesk functie, beheer van ICT, coördinatie van de uitvoering (o.a. loting), monitoring, evaluatie en onderzoek)
- Selectie van ondersteunende ICT systemen en een voorstel voor duurzame inrichting en uitvoering (incl. kosten)
- Communicatie strategie en middelen
- Afspraken omtrent privacy en gegevensuitwisseling

Voor deze uitwerking wordt een werkgroep met vertegenwoordigers van de schoolbesturen en de gemeente Utrecht ingesteld. De gemeente Utrecht draagt in 2021 eenmalig €200.000 bij aan: de ontwikkel kosten voor het aanmeldbeleid, het aanstellen van een kwartiermaker en de start van de uitvoering. Schoolbesturen zullen ten behoeve van de samenwerking voorzien in het leveren van uitvoeringscapaciteit in de werkgroep waaronder inhoudelijke en beleidsmatige expertise, communicatieadvies, ICT- en financieel/juridische expertise. Alle schoolbesturen zorgen voor een contactpersoon waarmee de verdere inrichting van de uitvoering mee kan worden afgestemd.

De schoolbesturen participeren in de bestuurlijke samenwerking en maken deel uit van het bestuurlijk overleg: Naar de basisschool. Voor de dagelijkse aansturing van de werkgroep wordt een regiegroep ingesteld met een vertegenwoordiging van de schoolbesturen en de gemeente.

4. Duur van de overeenkomst

Deze samenwerkingsovereenkomst wordt aangegaan voor onbepaalde tijd. Jaarlijks vindt begin december een evaluatie van deze overeenkomst plaats.

5. Beëindiging van de overeenkomst

Partijen zijn ten allen tijde vrij om de samenwerking eenzijdig te beëindigen. Opzegging geschied onder opgaaf van redenen, bij aangetekend schrijven aan de overige partijen, met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden.

6. Ondertekening:

Aldus overeengekomen en getekend d.d. maart 2021:"

.....